

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

1

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

СЕКЦІЯ 9. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Степаненко Оксана Василівна

КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ:
КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....458

Стрельцов Євген Львович

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВСТАНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ:
СУТНІСТЬ У «ДЕТАЛЯХ».....461

Viacheslav Tuliakov

SECURITY THEATER VS. FUNDAMENTAL FREEDOMS IN ECHR JURISPRUDENCE – A CRITICAL
EXAMINATION FOR UKRAINIAN CRIMINAL JUSTICE REFORM.....464

Мирошниченко Наталія Анатоліївна

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ У ВИЗНАЧЕНІ ІНСТИТУТУ СПІВУЧАСТІ.....468

Коломієць Юлія Юріївна

ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАМАХ НА ВБИВСТВО.....471

Полянський Євген Юрійович

ЩОДО НОВАЦІЙ В ПИТАННЯХ СИСТЕМ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ
ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....474

Абакіна-Пілявська Людмила Миколаївна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 286 КК УКРАЇНИ.....477

Агапова Каріна Вікторівна

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ, ЯКА ВЧИНЯЄ КРИМІНАЛЬНІ
ПРАВОПОРУШЕННЯ У СКЛАДІ МОЛОДІЖНИХ УГРУПОВАНЬ.....479

Берш Анастасія Яковлівна

ЗНАЧЕННЯ ПСИХІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ПІД ЧАС КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 429 (ЗАЛИШЕННЯ
ПОЛЯ БОЮ ТА ВІДМОВА ДІЯТИ ЗБРОЄЮ).....482

Бойченко Віталій Петрович

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА КРИМІНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ: РИЗИКИ
ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ.....485

Горбачова Ірина Михайлівна

ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РОЗМІРИ ШТРАФУ ЗА КК УКРАЇНИ.....487

Іванова Вероніка Петрівна

ЕВОЛЮЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....490

Тавлуй Олена Вікторівна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ В ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ
ДАВНОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....493

Тимофєєва Лілія Юріївна

ЛЕГІТИМНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗБЕРІГАННЯ ТА ПОШИРЕННЯ
ПОРНОГРАФІЇ.....495

Хильченко (Макаренко) Анастасія Сергіївна

ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ.....497

Хімченко Світлана Анатоліївна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ.....501

Чугуніков Ігор Іванович

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ЯК НОВА ФОРМА УЧАСТІ ДЕКИЛЬКОХ
СУБ'ЄКТІВ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....505

Павлова Олександра Сергіївна

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ
ЖУРНАЛІСТІВ.....509

Гончарова-Парфьонова Ольга Олегівна

ПРОВОКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В СПІВВІДНОШЕННІ
З ІНСТИТУТОМ СПІВУЧАСТІ.....513

Забавський Дмитро Олександрович

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ КОНТРАБАНДИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ.....516

Ігнатів Євген Євгенович

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ
ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН З МЕТОЮ УХИЛЕННЯ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.....519

Коновальчук Сергій Сергійович

ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ ОСОБАМИ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ:
СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....522

Кулик Анастасія Валеріївна

СИСТЕМНІСТЬ ЯК ОЗНАКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....525

Мальцев Максим Вікторович

ВІДМЕЖУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 272 КК УКРАЇНИ, ВІД
СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....528

Перстинчик Дмитро Олегович

КАРАНІСТЬ КОНТРАБАНДИ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ: НОРМАТИВНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ.....530

Поліщук Яна Романівна

МОБІНГ ЯК РІЗНОВИД ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ
АСПЕКТ.....533

Рутковська Анастасія Русланівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ
АНАЛІЗ.....536

Фартух Олександр Олександрович

ВОЄННІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОРІЄНТИРІВ
УКРАЇНИ.....539

Цвеліх Павло Володимирович

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ
НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ...543

СЕКЦІЯ 10. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Торбас Олександр Олександрович

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ЗАЯВЛЯТИ КЛОПОТАННЯ ПРО ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО
ЗАХОДУ ПОТЕРПІЛИМ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО
ОБВИНУВАЧЕННЯ.....547

Аленін Юрій Павлович, Волошина Владлена Костянтинівна

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....550

Дрьомін Віктор Миколайович

ПОВОЄННА КРИМІНОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: ПОТРІБНА ЗМІНА ДОКТРИНИ.....552

Ракіпова Інна Василівна

ЩОДО ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....555

Волошина Владлена Костянтинівна, Нечипорук Володимир Олександрович

ВПЛИВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА КРИМІНАЛЬНЕ
ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.....558

Гуртієва Людмила Миколаївна

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДСТАВИ ВІДКЛАДЕННЯ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ НА СТАДІЇ
СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ.....561

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ КОНТРАБАНДИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Термін «контрабанда» походить від двох італійських слів (*contra* – проти та *bando* – урядовий указ) і у буквальному перекладі означає вчинення певних дій всупереч урядовому указу. Перший вітчизняний КК – КК УРСР 1922 р., поняттям «контрабанда» не оперував, хоча передбачене у ст. 97 діяння визначав у повній відповідності з етимологічним змістом згаданого терміну. Тут йшлося про порушення законів та обов’язкових постанов про ввіз із за кордону або провіз за кордон товарів, що каралося примусовими роботами на строк до трьох місяців, поєднаними з конфіскацією усіх чи частини цих товарів, або штрафом до 300 крб золотом. Ті ж самі дії, вчинені у виді промислу або вчинені посадовими особами, чи якщо учасники їх, вчиняючи згадані дії у перший раз, були озброєні або якщо предметом права виступали речі, зазначені в ст. 10 декрету Ради Народних Комісарів від 15 листопада 1921 р. (тут фігурували наркотичні засоби, психотропні, сильнодіючі чи вибухові речовини, вогнепальна зброя тощо), каралися позбавленням волі на строк не нижче трьох років із суворою ізоляцією або, при обтяжуючих обставинах, вищою мірою покарання. Ця стаття не розповсюджувалася на порушення митних правил, за які законом встановлювалося адміністративне стягнення (примітка до ст. 97). Порушення законів та обов’язкових постанов про ввіз із за кордону чи провіз за кордон товарів розглядалося як злочин проти порядку управління (розділ II глави I «Державні злочини»).

КК УРСР 1927 р. кримінально-правову природу контрабанди, як посягання проти порядку управління, зберігав. Але на відміну від попереднього КК, цей законодавчий акт не тільки впроваджував поняття контрабанди у нормативному площину, а й наділяв його специфічним кримінально-правовим змістом. Ст. 79 пов’язувала контрабанду з переміщенням через державну прикордонну службу товарів, цінностей, майна й всіляких речей поза митними установам, або й через них, але з приховуванням від митного контролю. У цій статті йшлося про просту контрабанду, яка тягла наслідки, передбачені у митному статуті. Повторна проста контрабанда, крім штрафу, тягнула за собою висилку в адміністративному порядку за межі прикордонної п’ятидесятикілометрової смуги. Кваліфікована контрабанда за КК УРСР 1927 р. розглядалася як особливо небезпечний злочин проти порядку управління (ст. 56²⁴) і каралася впритул до вищої міри соціального захисту з конфіскацією майна. Отже, за цим законодавчим актом, проста контрабанда, предметом якої виступали товари, цінності, майно та інші речі (так звана «товарна» контрабанда), хоча її передбачалася безпосередньо в КК, по суті становила собою порушення митних правил, оскільки за її вчинення застосовувалися виключно адміністративно-правові заходи.

За КК УРСР 1960 р. спрямованість контрабанди дещо змінюється. Вона починає розглядатися як інший злочин проти держави. Поняття контрабанди законодавець, як і раніше, пов'язує з переміщенням через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Однак, предмет контрабанди уніфікується. Відповідно до ч. 1 ст. 70 його становлять товари, валюта, цінності та інші предмети у великих розмірах (вартість цих предметів мала перевищувати п'ятсот офіційно встановлених мінімальних розмірів заробітної плати), а також культурні цінності, отруйні сильнодіючі, радіоактивні, вибухові речовини, зброя та бойові припаси (крім гладко-ствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї). Законом від 15 лютого 1995 р. КК УРСР 1960 р. доповнюється ст. 70¹ «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів», яка відрізняється від загального складу, передбаченого ст. 70, лише специфічним предметом.

Зберігаючи запропоновані попереднім КК підходи до визначення поняття контрабанди та її предмета («товарна» контрабанда оголошується кримінально караною, якщо вартість товарів у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян), розробники чинного КК України 2001 р. кардинально змінюють кримінально-правову природу цього злочину, розглядаючи його як посягання у сфері господарської діяльності (ст. 201). Що ж стосується контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, то вона позиціонується як злочин проти здоров'я населення (ст. 305).

У вітчизняній теорії кримінального права видовий об'єкт діяння, передбаченого ст. 201 КК, у переважній більшості випадків визначається як фінансово-кредитна система країни [1, с. 203]. Така позиція є цілком обґрунтованою, оскільки суспільна небезпека контрабанди полягає не у порушенні встановленого законодавством порядку переміщення зазначених у ст. 201 КК предметів через митний кордон України (цей порядок об'єктивно взагалі не може зазнавати шкода), а в ухиленні від сплати мита, що негативно впливає на суспільні відносини з формування доходної частини бюджету країни. Розуміння контрабанди, як злочину у сфері фінансів, більш чітко, на відміну від етимологічного змісту цього терміну, акцентує увагу на справжній суспільній небезпеці зазначеного діяння. Але за такого підходу стає очевидним, що кримінальним правопорушенням у сфері господарської діяльності є лише товарна контрабанда, оскільки інші предмети, що фігурують у диспозиції ч. 1 ст. 201 КК, розмитненню не підлягають. Ситуація ще більш загострилася з декриміналізацією Законом України від 15 листопада 2011 р. «товарної» контрабанди (з цього моменту вона розглядалася як порушення митних правил і тягнула адміністративну відповідальність), що майже робить кримінальне правопорушення, передбачене чинною редакцією ст. 201 КК, безоб'єктним діянням. На цій проблемі в літературі неодноразово акцентувалося [2, с.403-403; 3, с.211-213], проте законодавець на неї уваги не звертає, обмежуючись лише правильним вирішенням питання щодо спрямованості діяння, передбаченого ст. 305 КК. Висновок щодо відсутності об'єкта при вчиненні

контрабанди культурних цінностей та зброї (ст. 201) стосується і контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев (ст. 201¹), якою чинний КК був доповнений згідно Закону від 6 вересня 2018 р. і яка, відповідно, спрямована на заподіяння шкоди об'єкту, що охороняється розділом VIII Особливої частини, оскільки її предметом є лісо- чи пиломатеріали, заборонені до вивозу за межі митної території України.

Законом від 9 грудня 2023 р. законодавець знов розширює кримінально-правовий зміст такого поняття, як контрабанда, що відбулося за рахунок повторної криміналізації її «товарного» різновиду (ст. 201³, ст. 201⁴). При цьому були встановлені доволі високі «пороги» кримінальної відповідальності. Контрабанда товарів є кримінально-каранною, якщо вартість її предмету в п'ять тисяч і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а контрабанда підакцизних товарів – у сімсот п'ятдесят і більше разів (примітки до ст. ст. 201³ та 201⁴). У протилежному випадку вчинене має кваліфікуватися як порушення митних правил.

Аналіз положень нового КК України, підготовленого Робочою групою з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи, створеної відповідно до Указу Президента України від 7 серпня 2019 р., дозволяє зробити висновок, що існуючи уявлення щодо сутності контрабанди дещо змінюються. По-перше, формою об'єктивної сторони цього діяння, поряд із переміщенням через митний кордон України поза митним контролем чи з приховуванням від нього визнається і переміщення без передбаченого законом декларування; по-друге, кримінально-правовий зміст контрабанди обмежується лише незаконним переміщенням через митний кордон України товарів у зазначеному розмірі (вартість предмету контрабанди має в п'ятсот і більше разів перевищувати розмір розрахункової одиниці, яка дорівнює 1/30 розміру мінімальної заробітної плати), тоді як незаконне переміщення підакцизних товарів розглядається як обтяжуюча контрабанду обставина. Що ж стосується таких дій, як вивезення з України незаконно здобутого природного ресурсу (включаючи дерева чи чагарники), незаконного переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, незаконного переміщення через митний кордон України складових частин і компонентів зброї (крім складової частини і компоненту гладкоствольної мисливської вогнепальної зброї), то такі дії поняттям контрабанди не охоплюються і розглядаються як самостійні кримінальні правопорушення проти порядку використання природних ресурсів, проти порядку обігу психоактивних речовин чи проти загальної безпеки відповідно; по-третє, об'єктом контрабанди визнається не фінансово-кредитна система, а порядок господарювання, що скоріше за все, зумовлено не кримінально-правовим, а етимологічним змістом поняття контрабанди, завдяки чому вона, передусім, розуміється як діяння, що вчиняється всупереч «урядовому указу» (порядку господарювання).

Підтримуючи в цілому позицію розробників нового КК України щодо обмеження кримінально-правового змісту контрабанди лише «товарною» контра-

бандою і позиціонування незаконного переміщення через митний кордон України інших предметів як самостійних кримінально-протиправних діянь хотілося б ще раз наголосити, що суспільна небезпека контрабанди, на самперед, полягає у заподіянні шкоди сукупності економічних відносин, які виникають у процесі формування фондів (централізованих і децентралізованих) грошових коштів. Тому контрабанда має розглядатися як кримінальне правопорушення проти фінансів.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2015. 680 с.
2. Чугуніков І. І. Об'єкт злочину як підстава для побудови системи Особливої частини Кримінального кодексу України. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Одеса: Юридична література, 2010. С. 389-406.
3. Мирошниченко Н. А. Об'єкт та предмет кримінально-каранної контрабанди. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє* : матер. міжнар. наук-практ. конф.(м. Одеса, 19 травня 2017 р.). У 2-х т.Т. 2 /відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 211-213.

Ключові слова: контрабанда, порушення митних правил, об'єкт контрабанди, види контрабанди, предмет контрабанди, товари, кримінально-правовий зміст.

Keywords: smuggling, violation of customs rules, object of smuggling, types of smuggling, subject of smuggling, goods, criminal law content.

Ігнатов Євген Євгенович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального права, адвокат*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН З МЕТОЮ УХИЛЕННЯ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

З початком повномасштабної війни Російської Федерації проти України питання забезпечення мобілізаційної готовності держави набуло особливої актуальності. В умовах воєнного стану спостерігається зростання кількості спроб незаконного перетину державного кордону особами, які прагнуть уникнути військової служби. При цьому особливу небезпеку становлять організовані схеми переправлення громадян через кордон, які функціонують із чіткою ієрархією, системою винагород і часто мають корупційне підґрунтя. Організація незаконного переправлення осіб з метою ухилення від мобілізації є не лише посяганням